

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESECNO SURAZMJECHO, MJESECNO
K 120.— POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
TELEFON BR. 74. — ČEKOVIĆ RAČUN 129.871. :::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK. IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRŽUNA
TISKARA U ŠIBENIKU. U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, srijeda 19. svibnja 1915.

BR. 86. (316.)

Bethman Hollweg govori o odnošaju Austrije i Njemačke prema Italiji.

U prvoj polovini maja u Galiciji i na Karpatima ratni plijen 174.000 zarobljenika, 128 topova, 368 puščanih strojeva.

Uzak Rusa u Galiciji i Poljskoj. -- Revolucija u Portugalu.

Italija pred odlukom.

Bülow i Macchio kod Sonnina.

RIM, 18. svibnja. „Agenzia Stefani“ donosi:

Kako „Giornale d’ Italia“javlja, ministar vanjskih posala Sonnino primio je danas prije podne njemačkog poklisa kneza Bülowa, a neposredno zatim austro-ugarskog poklisa baruna Macchio.

Izigravanje parlamenta?

RIM, 18. svibnja (Korb). Nedjelja je prošla bez ozbiljnijih upadica, iako je poslije podne bila velika pučka skupština na Piazza del Popolo. Skupština se je pretvorila u ovacije za Salandru i za rat. Dio demonstrata predio je nedaleko od Kviričala ovacije kabinet Salandre, dok je drugi dio pred engleskim poslanstvom kod Porta Pia predio poklonstvene iskaze. Supruga poklisa baca je poljubce rukama i cvjeća. Pažljivo je bila namještena propaganda za rat, proti kojoj se mirno pučanstvo Italije nije do sada usuglavalo da digne glas.

Cinjenica, da dnevni red za sjednicu komore od 20. ov. nije ustavnim načinom objelodanjen, tumači se, da će komora biti odgodjena i da će joj biti oduzeta odluka o ratu.

Njemačka rame uz rame s Austrijom.

Izjave državnog kancelara.

BERLIN, 18. svibnja. U Reichstagu državni kancelar uputio je na jučeranji govor ugarskog ministra predsjednika grofa Tisze u peštanskom parlamentu te je našlo da, da je Njemačka u sporazumu sa bečkim kabinetom prama rimskega kabineta preuzela podpunu garanciju za lojalno provedenje opsežnih koncezija Austro-Ugarske Italiji.

Talijanski narod - nastavio je državni kancelar - danas je u položaju, da svoje nade mirnim putem oživotvoriti ili da zemlju sunovratiti u rat te po-

vuce mač protiv svojih saveznika.

Državni kancelar ne odriče se posvema nade, da će raskrištenje od mira biti teže nego ono rata. U zadnjem slučaju Njemačka će, u zajednici s Austro-Ugarskom, poći u susret i novim pogibeljima neustrašivim i punim pouzdanja srcem.

Ovu je izjavu državnog kancelara popratilo svestrano bučno odobravanje parlamenta.

Daljnje uzmicanje Rusa.

Bojevi kod Przemysla i Stryja.

BEĆ, 18. svibnja. Službeno se saopće:

Savezničke čete, nakon ljutih bojeva, na više mjesta forcirale su San te stupile na istočnu obalu rijeke. Ruski protunapadajili su posudv krvavo odbiveni. Neprijatelj je bio potisnut u pravcu prema istoku.

Na gornjemu Dnjestru u toku su žestoke borbe.

Na liniji Prutha nema nikavog osobitog dogodjaja. Pojedinačni nasrtaji Rusa sjeverno od Kolomeje bili su odbiveni.

Ukupni broj u prvoj polovici maja zarobljenih Rusa povisio se je na 174.000 ljudi. K tome dolazi 128 zaplijenjenih topova i 368 puščanih strojeva.

BERLIN, 18. svibnja. Službeno se saopće:

Sjeverno od Przemysla, počam sjeverno od Jaroslava do ušća Visoke u San, njemačke i austro-ugarske čete izvojštice su prelaz preko Sana. Protivnik užmiće dalje prema istoku te između Pilice i gornje Visle kod Lize i Lagova.

Jugoistočno od Przemysla, kao što i u okolišu Stryja od jučer su u toku veće borbe.

U Rusiji.

BERLIN, 18. svibnja. Službeno se saopće:

Na Dubisi, u okolišu Beisagole opet su jaki neprijateljski napadaji bili odbiveni.

Naše čete prešle su na napad protiv južno od Njemačke privedenih ruskih četa. Borbe još traju. Jučer je 1.700 Rusa bilo zastrjeleno.

Ruski napadaji na Mariampol izjavili su se.

Sa francuskog ratiska.

BERLIN, 18. svibnja. Službeno se saopće:

Sjeverno od Yperna kod Steenstraate i Hetsasa jučer je bilo mirno. Na istočnoj obali kanala na pojedinim mjestima razvijale su se borbe, koje još traju.

Južno od Neuve Chapelle pokušali su uzaludno Englez, da dobiju dalje prostora. Svi njihovi napadaji bili su odbiveni uz težke gubitke po neprijatelju.

Ponovni francuski napadaji na vis Loretu, kod Ablaina i zapadno od Soucheza, izjavili su se; 170 Francuza bilo je zarobljeno.

Francuski nasrtaj u šumi Priester razbio se još u našoj vatri sa boka.

Revolucija u Portugalu

Bombardovanje Lisabona.

MADRID, 18. svibnja. Po vijestima guvernera Hadajera španjolskoj vlasti, križar „Admiral“ dao je bombardovanjem Lisabona znak za ustanak. Kasarna Alcantara bila je jurišem uzetă od 200 civilnih osoba. Mnogo je mrtvih i ranjenih. Republikanska garda ostala je ujvrena vlasti te je raspršala mnoštvo. Bačeno je više bomba.

U Oporto buknula je također revolucija, te je više osoba ranjeno.

Atentat na ministra pred.

LISABON, 18. svibnja. Novi ministar predsjednik Chagas bio je od senatora Joao Freitas hitcima iz revolvera težko ranjen. Freitas je bio od žandara usmrćen.

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

Novo poznanstvo.

Topli osjećaj za ljudske patnje i streljanja kao da se u zasićenim izrazima očituje u gradjanstvu, od kada se je ognjem i mačem nadvio nad Evropom užas apokaliptičnih dana. Svaka blaga duša i plamenito srdeće hoće da ublaži i počasti pregaranju sinova, koji se tržtu i ginu, pa i sama umjetnost, koja nad svim praktičnim cijevima, slobodna i absolutno neovisna, kao kći sanja i poezije, služi jedino duhu, nudja se čovjekoljubju za uživanju pomoći. Ovo je već treći koncert za humanitarnu ustanovu crvenoga križa u Šibeniku, koji uz materijalni uspjeh ima i nemalo kulturno značenje, radi čisto umjetničkog obilježja. Prve dvije večeri bile su dva sjajna uspješne dvojice domaćih pjevaca (Mazzoleni-Patiera), umjetnici priznatih i slavljenih i izvan granica zemlje; posljednji koncert pak predstavio nam je novo poznanstvo, novu umjetnicu, poprima kod ne karakterističnu osobnu oznaku; njezina igra postaje personalni stil, jer ik njenje duše. Tako se u njenom ubavom piano odražuje osobita barsunasta nježnost, tišina snatrenja i slatkoča šezmučna deleka od svake beskrvene slabote, a u fortima, mjesto proste fizične sile, izbjiga opet čisto njezina kreپčna osjećaja smjelost i snaga misli, odlučnost u izražavanju moći vještine i prirode, vatra energije i zanosa. Izvarenom treba nazvati i agilnost gdje. Krainer, koja je brzo ka vješt, a uz to pouzdana i stalna kada prirodnim zakonom.

U ovim vilovitim skatalatama „Rigoletta“, osobito u dvostrukim, u vratolomnim arpejdjima ljevom rukom i napokon u onim hitnim oktavama, koje su pri koncu komada u brzom tempu stjevala bilo je toliko elegante i slobodne brzine, da bih rekao, da je dah oluje demonski prebrala onim bijelim podatnim tipkama, pa i u Oniržakovu komadu, koji na prvi mah ne pokazuje običnom jasnoću oni brzi stakati.

Ali njezina se prava umjetnost ne samo stoji u suverenom savladivanju mehaničkih poteškoća, u onoj vještini i rutini tehniki; poslijednja, pa bila i najdotjeranija, nije još muzika, kao što ni crtanje ili nauka o bojam nisu slikarstvo. Jednostavno vladanje tehnikom može da doveđe jedino o virtuoznost, a prava velika umjetnost počinje tek onde, gdje svršava tehniku; jer uza svu stalnost te tačno i raslijano izvadjanje glazbenog djela ono ostaje uvijek prasto tijranje mrtve žice, bezpredmetni zvuk, koji nema šta da kaže duši i nemoća je da probudi ma kakav osjećaj. U tehničkom znanju posjeduje gođa. Krainer ona potrebita sredstva, one fizične uvjete, koji joj davaju mogućnost da izrazi svoja čuvstva, ali u toj mehaničkoj uvježbanosti nije još pravo bjeće njezine umjetnosti, ona čarobna objava iz svjetla fantazije i poezije. Ondje tek, kada ona svojim osjećajem oživljava glazbeno djelo, kada iz duće duboke crpe izraze, koje je skladatelj u svom nadahnucu osjetio, onda počinje njezina glazba postajati ono, što Schopenhauer o muzici veli, umjetnost, koja od svih najjače djeluju „ideja svijeta, duša čovječanstva“. — Bogatstvo osjećaja i dubina čuvenstvenosti su glavna oznaka gdje. Krainer, ove su onaj naravnji dar, koji je od nje napravio umjetnicu. Njezina je čujljiva duša sposobna da primi najfinije podražaje spoljašnjeg svijeta, pa dolaziti oni kao tajni glas prirode ili u dubine čovječina bića, ili izbjegavati oni iz glazbenoga djela kao muzikalni izražaji stižnina prirode ili pjesničke ideje. Gdje. Krainer ne reproducira jednostavni ritmi i harmoniju tonova; ona u glazbi osjeća život i svim njegovim pojavama, i taj život zasićen, preobražen, odahnut jačinom i bogatstvom njenih subjektivnih osjećaja otvara ona slušatelju, budući u njegovoj duši

A da baš ovu mehaničku stranu svog umjeća izkaže nije mogla izabrati, na posljednjem koncertu, zgodnjeg skatalatado Lisa, koji demonstrovao Paganiniju, būnim i komplikiranim akordima, mahutinim letom svojih arpedija i naglim prelazima zahvaljuje gotovo nadljudsku spretnost, brzinu, jačinu, uopće savršenstvo tehniku. Osobito „Rigoletta“ je s tehničke strane komada velike bravure i posljednje snage.

Igra je gdje. Krainer elegantna puna jednostavnih lačoće i naravne naivnosti, delecta i od sjene kakove izvještačenosti i a-

najčišće estetike užitke, ove iste s koje je i njezina bujna i živahnata fantazija bila zaslena kad joj je duša plivala u razkošju čarobnih tonova. Ona se tako intenzivno uživa u glazbenim slikama i simbolima, da je svaka glazbena ideja od nje duboko pročuena i protljana najdubljim čuvenim vrijednostima. To duboko shvaćanje i osjećanje umjetničkog djela znade ona, vjerno saopćiti drugima i njenom izvedbom prikazati, kroz vlastitu dušu, intimno, bistvo, pravu intenciju glazbe. Zato i odiše njezina igra vremeni životom, životom, koji je ona udahnula svojom čutljivom individualnošću, u nj uila svoje misli, svoje osjećaje, svoje raspoloženje.

U „Rigolettu“ ne nalazimo instrumentalno djelo spojeno s kakvom općenitom pjesničkom misli; to sjajna glasovisna fantazija nosi više karakter stilistične radnje, koja svojom bogatom formom udovoljava jedino muzikalno raspoloženje; zato bas ovaj komad ne pruža, u većoj mjeri, mogućnost da glasovisca iskaže punom dubinom izražaju onaj bolji dio svoje umjetnosti, svoje poetičko osjećanje, estetsko svjesno ispirivanje glazbenoga djela, kojim znade zanijeti slušače privatnih muzikalnih većeri kad dubokim shvaćanjem interpretira Beethovena, Dvoržaka i Liszta u njegovim slobodnim originalnim skladbama. Ovaj komad sa izvrstanim pasažama, sa neobudljivom strastvenošću i vatrenim temperamentom, koji će ostati vazda važna tekovina za moderni igranje klavira, izabrala je jamačno gdje. Krainer, da udovolji ukusu šire publike, i „Rigoletto“ je doista, kao koncertni komad, od velikog dojma obziru na smjelost i sijaj tehnike i na bistrinu laganе melodije, koja djeluje neposredno, kao izolirani osjećaji, te je lako shvatljiva. Gđe, Krainer je uspjelo ukušno i izrazito istaknuti melodiju, u svim Šatiranjima, podavajući joj onaj lagani kolorit i topilinu talijanske glazbe, a da pri tom melodija ne buni svojom svagađašnjicom snagu harmonične cijeline. Teško se doista odlučiti, kojem bi se djelu dala prednost, da energetičnom preladiju u kojemu su veličanstveni arpedji puni neopredjeljene slutnje, ili njezonom andante, gdje je slatka i svjetasta melodija igrana divnom gipkošu i lakoćom, ili napokon zaključnom presto, gdje je čitava klavijatura sijevala i orala se u gunećim basima, jer je u svemu tome izražena neobična velika umjetnička snaga, koja uznosi i optčarava slušatelja.

Mnogo jače dira intimnost čuvenstva Dvoržakov Raja skržitku u kojemu je umjetnica vjernostu istine, dubokom snagom osjećaja i rjetkim čarom dražestih istaknuta tajanstvenost prirode, kad se u romantičnoj mješavini noći ruči tajni duši. Iz ove skladbe procevja ozbiljna poezija prirode i dubina snatrenja, kakvu je rijetko naći u sličnim kompozicijama i u glazbenih velikana. Početak (allegretto) i konac komada su isključivo deskriptivne naravi puni ponoćne tajanstvenosti u avetnom virziju fantastičnih bića, čitav je uzduh zasićen njihovim nestrašnom igrom, njihovim sakrivanjem i šaljivim izvirivanjem. I ta je slika bila tako vanredno majstorski prikazana, te je izgledalo, da nije više muzika ono, što su prsti gdje. Krainer iz glasovira vabil, nego da svojim tjelesnim očima vidimo vrugoljasto poskakivanje malih macića, da vlastitim sjetilima prisluškujemo u realnosti dražesnu kadenciju njihova plesa. Toliko je prirodne umjetničke snage bilo u njezinoj igri.

Vrhunac umjetničkog izražajstva postigla je gdjak, u svečanom adagiu, u njegovoj dubokoj čuvenstvenosti, gdje basi stvaraju onu divnu harmoniju, koja je najasavršeniji sadržaj svih djevičanskih osjećaja, te može da osjeti čovječja duša. I onaj šekspirovski „san ljetc noći“, čuvenstveni štümning njezine poezije, onaj tih sapat mješevaca traka, njegovo fantastično titiranje, koje se zguštuje u sitne vrugoljaste macice, da se opet razrline u sablastne pranove, sve to ozivljava i silika gdje. Krainer dubokim osjećajem čutljive umjetnice; cijeli onu noćnu poeziju i njezinu slatku zebu crpi iz svoje duše tako čarobno i uživljeno, da te kao magičnim dodirom prenese u svoj začaranji svijet plemiente zanosne ljepote, gdje se duša ushićena i preobražena u samu asjeću dijelom one velebitne svenirske glazbe, s kojom se upliće u najoivniju harmoniju vječnosti.

* * *

Priimali smo ovaj prikaz odmah nakon koncerta, ali zbog tehničkih potičkoča mogao je tek danas na red.

TEŽACI POZOR! Imam u zalih
oveću količinu svježeg sjemena djete-
line. Cijene i mjerena. Preporučam se
P. T. ERZANOVIC, Šibenik - Šibenik.

Grad i okolica.

Zlato dadoh za željezo. Doprinješ za akciju „dadoh zlato za željezo“ gospoda: Dr. Gustav Braun, Dušan Rapo, Rustia Vjekoslav, Rustia Kamil, Rustia Dario.

„Ubožkom Domu“, da počasti usponu bliznici svoje supruge, darovanje gosp. Ive Šupuk veletržac K 100.— Uprava sverdnov hvaljuje.

Mjere proti bjesnoći pasa. Općinski upraviteljjavlja, da je na psu, koji je prete subote ugrizao tri osobe te crknuo, konstituirana bjesnoća. Radi toga svi psi u općini i na brodovima proglašuju se sumnji u zarazi bjesnoće te se imaju smaknuti, osim u slučajevima, koji su obziru vrijedni, ali ovi moraju da imaju nagubice te se imaju voditi na konopcu.

Zabranjeno je skitanje mačaka. Psi i mačke, šte se budu klatariti, bit će odmah ubiveni.

Pobjegla papiga.

Zelena papiga, koja razumije kad ju se zove imenom „Bubi“ pobegla je gosp. obretnutant pl. Freischlag. Onaj koji ju nadje i povrati, dobije 100 K nagrade.

MLJEKO: kravije i ovčje, čiste, naravno i sterilizirano, prodaje po 48 para litar,

Uzorna Mlijekarna J. Drezga.

Kuća u sredini grada

na dva poda, s električnom svjetlošću i vodom, i sa tri konoba, prodaje se.

Priputat se u upruditnu listu.

Novinarski papir
novi („Piccolo“) za pakovanje 50 kg.

— K 10 —

1000 Felpost-dopisnica

— K 6 —

TRAFIKA ANTE BOGIĆ — ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. sliedeće glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska)	Polazak iz Trsta ponедjeljak u 5.— pos. p. povratak svake subote „ 6.30 pr. p.
Trst-Metković B (poštanska)	Polazak iz Trsta u četvrtak „ 5.— pos. p. povratak svakog utorka „ 6.30 pr. p.
Trst-Metković C (poštanska)	Polazak iz Trsta u subotu „ 5.— pos. p. povratak u četvrtak „ 6.30 pr. p.
Trst-Korčula (poštanska)	Polazak iz Trsta svake srede „ 5.— pos. p. povratak u ponedjeljak „ 6.30 pr. p.
Trst-Šibenik (poštanska)	Polazak iz Trsta u petak „ 5.— pos. p. povratak u sredu „ 6.— pr. p.
Trst-Makarska (trgovačka)	Polazak iz Trsta svaki utorak „ 6.— pos. p. povratak svake nedjelje „ 1.15 pos. p.
Trst-Vis (trgovačka)	Polazak iz Trsta u subotu „ 7.— pos. p. Povratak svaki četvrtak „ 7.15 pos. p.

Bakalara, ulja maslinovog, pirinča.

Sumpora i sumporača „Torpedo“ Streljaka „Vermorel“ i „Non plus ultra“ cukra u kockama (caklaša) sjemenja djeteline uz snižene cijene prodaje

PIO TERZANOVIC U ŠIBENIKU

KRUMPIR

je upravo stigao.

Traži se.

Mjesnog zastupnika, za posjećivanje učenica na upis u Žensku krojačku školu „Europa“, traži Š. R. Rosić, upravitelj.

Upitati u Hotel Šibenik.

Soba s pokućstvom

po želji sa još jednom sobicom iznajmljuje se. Ista se nalazi u kući br. 225 kod Vašačkog Špica. Šibenik. Cijeli se jedan vlastnik

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

:- ŠIBENIK. :-

Kupuje staro zlato i srebro
uz najpovoljnije cijene.

KNJIGOVEŽNICA

HRVATSKE ZADRUŽNE

TISKARE U ŠIBENIKU ::

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPAĐAJUĆE RADNJE.

CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA
I SOLUDNA.

Jadranska Banka

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Dionička glavnica K 8.000.000. — Pričuva K 700.000.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5

(Vlastita kuća).

Naslov za brzjavje: „JADRANSKA“.

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor — Ljubljana — Metković — Opatija — Šibenik — Split — Zadar.

Kupon založnica Zemljšnjo veresinskog zavoda Kraljevine Dalmacije platiti su kai i uvučene založnice unovčuju se kod JADRANSKE BANKE u TRSTU i svih njegovih podružnica.

Uložne knjižice. — Pohrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te deviza i valuta. — Osiguranje efekata proti gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro računi i текуći računi. — Unovčivanje mjenica, dokumenta, odreznaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kreditna pisma, čekovi, vagila, naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove itd. — Gradjevine vjerešnje.

Prelinci (Safes) za čuvanje vrijednoga u čeličnoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA

ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM

(Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERON SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU ::

IZRADJUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVAČKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENČANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE U PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I. T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBĆINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRSNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati ćeš pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40% Kalijevom soli ili kainiton

51-61% Kalcijskijanamidom

16-21% Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svak može da zatraži bezplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanicima dijeli poučne knjižice o uporabi grijnjivja za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenje od istoga.

Ova grijnjiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpacačao, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. :: Šibenik.

(brzjavni naslov GRUBARES — telefon br. 56).